

A.- Θέμα A-16. Σε κοινωνίες με έντονες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συγκρούσεις και αντιθέσεις αναδύονται ομάδες ατόμων με τάσεις να τεθούν στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής. Λέμε τότε ότι έχουμε περιθωριοποίηση και ανάδυση μιας ιδεολογίας αντίθετης από την κυρίαρχη. Πώς βλέπετε αυτό το κοινωνικό φαινόμενο, σε σχέση πάντα με τους νέους και την τάση που έχουν να αμφισβητούν τα πάντα; Να δικαιολογήσετε τις θέσεις σας. -

B.- Θέση διαπιστωμένη από το θέμα: Σε όλες τις κοινωνίες υπάρχουν περιθωριακά άτομα, που δρουν ενάντια στο κατεστημένο και δημιουργούν προβλήματα κοινωνικά απέναντι στην κυρίαρχη ιδεολογία. Η περιθωριακή ιδεολογία είναι αντιτιθέμενη της κυρίαρχης. Το κοινωνικό αυτό φαινόμενο παρουσιάζεται έντονα σε σχέση με τους νέους μιας κοινωνίας, αυτό όμως δεν σημαίνει υποχρεωτικά και δέσμευση. Η περιθωριοποίηση ξεκινά από την αμφισβήτηση της κοινωνικής πραγματικότητας, αλλά δεν σημαίνει ότι πάντα οδηγεί εκεί.

Γ.- Ουσία του περιεχομένου: Π ε ρ ι θ ω ρ ι ο π ο ί η σ η .

Δ.- Περιορισμοί του θέματος: Η περιθωριοποίηση έχει σχέση με τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά προβλήματα μιας κοινωνίας. Απαραίτητα προϋποτίθεται να υπάρχει σύγκρουση του κατεστημένου (κυρίαρχη ιδεολογία) με ομάδες ατόμων που έχουν τάση να τεθούν αντίθετες. Πραγματικά έχουμε ανάδυση τότε μιας ιδεολογίας αντιτιθέμενης στην κυρίαρχη, που ξεκινά από απλή αμφισβήτηση και έχει τη δυνατότητα να γίνει περιθωριοποίηση. Κοινωνικό φαινόμενο με απαρχή των εκδηλώσεων αντίδρασης τους νέους. Οι νέοι αμφισβητούν πάντα κάθε τι κοινωνικό, γιατί δεν ταυτίζεται άμεσα με τις επιδιώξεις τους.

Ε.- Ανάλυση του θέματος με βάση τον προβληματισμό του:

Το θέμα αθάλυεται και στη σελίδα A-13.

Εδώ θα δώσουμε μια παρουσίαση του όρου περιθωριοποίηση, με περισσότερα στοιχεία από αυτά που υπάρχουν στην ανωτέρω σελίδα A-13.

Ο Μαρξ λέει: "ιδεολογία είναι μια ψευδής συνείδηση, ένας τρόπος εξιδανίκευσης της αντιφατικής πραγματικότητας, ένας τρόπος αντιστροφής της πραγματικότητας με την προσπάθεια του ανθρώπου να λύσει με το νου του τις αντιφάσεις που δεν μπορεί να λύσει με την πράξη".

Ο Νίκος Πουλαντζάς λέει: "ο ρόλος της ιδεολογίας, σε αντίθεση με την επιστήμη, είναι ακριβώς να αποκρύπτει τις πραγματικές αντιθέσεις, να ανασυγκροτήσει, σε ένα φανταστικό επίπεδο ένα σχετικά συγκροτημένο λόγο που χαρίζει έναν ορίζοντα στα βιώματα των δρώντων παραγόντων, πλάθοντας τις παραστάσεις τους με υλικές πραγματικές σχέσεις και ενσωματώνοντας τις στην ενότητα των σχέσεων ενός σχηματισμού".

Ο Καρλ Μαρξ διακρίνει δύο έννοιες του όρου ιδεολογία: την ειδική και την καθολική. Αντιδιαστέλλει την ιδεολογία από την ουτοπία.

Περιθωριοποίηση: μορφή ιδεολογίας, αντιτίθεται σε μια κυρίαρχη, κατεστημένη ιδεολογία, με τάσεις αμφισβήτησης, ανομίας, αλλοτρίωσης και κοινωνικής απόκλισης. Υπάρχει πρόβλημα κοινωνικοποίησης, κοινωνικού ελέγχου, θεσμών και διαμόρφωσης της προσωπικότητας. Η απόκλιση αυτή υπάρχει σε επίπεδο ατομικό, κοινωνικό και είναι προϊόν κοινωνικής αντίδρασης. Στο ατομικό έχουμε κατά κύριο λόγο το φροϋδικό σχήμα αυτό (κοινωνία) - εγώ (προσωπικότητα) και υπερεγώ (ορμές, ένστικτα κλπ). Στο κοινωνικό συναντάμε τον Ντυρκάιμ, που χρησιμοποιεί τον όρο ανομία για να εξηγήσει την τάση του ανθρώπου να αναπτύξει παθολογικές καταστάσεις, που προέρχονται από τα κοινωνικοοικονομικά και πολιτικά προβλήματα της ομάδας στην οποία έχει ανταχθεί. Στο επίπεδο της αντίδρασης σε κάθε τι κοινωνικό έχουμε την τάση του ατόμου να δημιουργήσει μια νέα κοινωνική ταυτότητα, ένα νέο κοινωνικό ρόλο, απορρίπτοντας κάθε άλλο προηγούμενο. Έτσι, η συμπεριφορά του ατόμου απομακρύνεται από κοινά αποδεκτούς κανόνες συμπεριφοράς που διέπουν τη λειτουργία μιας κοινωνίας. Αυτή η αποκλίνουσα συμπεριφορά είναι αποτέλεσμα της αλλοτρίωσης του ατόμου και της ανομίας που έχει αρχίσει να αναπτύσσεται από την αλλοτρίωση. Η ανομία και η αλλοτρίωση αναπτύσσονται στα επίπεδα που προαναφέρθηκαν. Με την αλλοτρίωση διασπαστεί το φροϋδικό σχήμα που προαναφέρθηκε. Ο άνθρωπος ξεκινά να αισθάνεται ότι είναι υποδεέστερος κάποιου άλλου, από τον οποίο θέλει να ξεκόψει. -

Γιώργος Κρικώνης - Φιλολόγος . 1985.